Ч. 69. (10.744). Львів, вівторок 30. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Держава проти одиниці.

Скандальний процес за вбивство Маттеотті. — Потайне пірвання. — Відкладення суду. — Безсоромна оборона.

В Італії скінчився один з найбільше скандальних процесів сучасної доби. Процес ведений всесильним диктаторським урядом проти вбийників соціялістичного посла Матеотія, які були сліпими виконавцями та заплаченими наймитами людей, що грали першорядну ролю в уряді. Минуло два роки від ганебного злочину. Пригадаймо двома словами голі факти.

Одної ночі в Римі щезає один з визначніщих представників соціялістичної партії в парляменті Матеоті. На нього напали на вулиці, всадили силоміць до авта і кудись запроторили. Є всі познаки, що його вбили. Опозиційні партії вказують виразно на співвинуватців найближчих співробітників Мусолінія. Державний підсекретар Фінчі і голова пресового бюра міністерства Россі приневолені податись до димісії. Тіло Матеотія находять у Тибрі. Видається на мент, що фашизм захитається від цього ганебного злочину. Одначе фашизм збільшує натиск на публичну опінію і відбирає парляментській опозиції право голосу.

Процес відкладають, винуватців не шукають. Жінка вбитого Матеотія після двох літ бачить, що на суді не зможе дійти правди і бере назад свою скаргу. Адже адвокатом убийників стає права рука голови держави: всесильний генеральний секретар фашистівської державної партії, Фаріначі, себто саме тої сторони, проти якої звертається все обвинувачення! Яким слабеньким голосочком мусіло промовляти це обвинувачення з уст людей залежних від оборонця!

Весь хід процесу подобає на глум. Є пять обвинувачених; це ті, що власними руками пірвали Матеотія і вбили його. Два головні: Думіні та Вольпі бороняться просто — пориваючи Матеотія хотіли позбавити його тільки свободи діяльности, яка була ворожа державі. Звязаний в авті він спався так сильно, що його залила кров; а синяки похожі на сліди побоїв може мати кожний з ріжних причин. Щоби злагодити факт, що пірвали посла, який користується правом ненарушення, заявляють, що на нього дивились лише, як на провідника соціялістів. А засоби насильства супроти нього мали на меті добути від нього тайну, хто повбивав фашистів у Франції.

Все це оповідання після двох річних силкувань влади, щоби замазати справу, подобає на байку з тисячи одної ночі. Хто в Італії не вірить, може обурюватись; запізно, бо сила диктатури зросла настільки, що кепкує собі з критики і справедливости.

Трьох справжніх убийників засуджують на 12 літ вязниці, які, з огляду на загальні злагіднюючі обставини, зменшують їм до 6 літ, а з огляду на політичний підклад до двох літ. До цеї кари зараховують їм час слідчої вязниці, так, що вони просидять лише кільканадцять місяців. Два инчі звільнені зовсім. Про Фінчія та Россія, великих державних і фашистівських діячів, уже й не казати. Вони давно покористувались політичною амнестією і вернулись спокійно до краю.

Що вражає у цьому процесі, се що вся европейська преса присвячувала на протязі тижня великі статті, це факт насильного вбивства одної людини могутньою державною організацією. Ідейні мотиви, які бачимо в історії на прикладах убийства тиранів безсильними одиницями, що протестують проти самоволі, не мають тут належної аналогії, які могли би придати таким учинкам тінь боротьби за якийсь ідеал.

Проти „ліберум вето" в Лізі Націй.

На тему праці окремої комісії, що займається перетворенням статуту Ради Ліги Націй кружляють уже нині в пресі ріжні чутки. Ця підготовча праця має величезне значіння для самого успіху вересневої сесії. Як ми вже зазначували від першої хвилини труднощів підчас останньої сесії, найприкрішим пунктом статуту Ліги є той, де кажеться про потребу одноголосности всіх членів для приняття нового члена. Його змінять у першу чергу. Поширення постійних місць у Раді буде дуже обережне; імовірно крім Німеччини приймуть ще тільки одну державу. Можна сильно сумніватись, чи буде це Польща.

Є думка, щоби признаючи новим державам постійні місця встановити їх чергову зміну. Загально панує пересвідчення, що новий статут піде в такім напрямку, щоби не захитати рівноваги в Лізі і впливу великих держав; отже принцип „ліберум вето", який згубив колись Польщу і став причиною невдачі останньої женевської сесії, буде відкинений.

Америка і европейське роззброєння.

Зєдинені Держави згодились принціпіяльно взяти участь у конференції, що має радити над засобами роззброєння, себто обмеження збройних поодиноких держав. Їх представником буде американський міністр у Берні Джібсон. Речинець конференції мусить бути відкладений аж до часу, коли Німеччина стане членом Ліги Націй. Такий погляд заступає також Англія. Америка сильно прохолола після першого захоплення льокарнським пактом. Вона була пересвідчена, що в Европі скінчилась доба суперницьких союзів одної групи держав звернених проти инших груп. Остання женевська невдача захитала американськими надіями. Одначе уряд Зєдинених Держав не хоче брати на себе відповідальности, щоби скинути на нього вину, що він своєю опозицією до конференції роззброєння розбив спроби замирення Европи. Президент Кулідж, погоджуючись уповні з песимістичними поглядами свого амбасадора в Льондоні на европейські справи, стоїть далі твердо на становищі, що Америка не має права зрікатись співпраці для здійснення ідеї, яку вона перша кинула в Европу.

Радянська Україна.

Земельні і господарські справи.

На відбутій недавно Всеукраїнській земельній нараді виявилося, що в українському селі є аж шість груп господарств. До першої належать т. зв. беззасівні господарства, яких нараховують 205 тисяч або 4·3 прц. До другої входять малозасівні в числі 1.640 тисяч (34 прц.) Третю групу творять малозасівні в числі 1056 тисяч (22 прц.). До четвертої групи належать середняцькі господарства в числі 1.100.000 господарств (22·7 відс.). Дві останні групи творять заможні господарства в числі 595 тисяч (12·3 прц.) і багаті або куркульські в числі 250 тисяч (5·3 прц.). Не зважаючи на поділ поміщицької і державної землі населення все одно свого земельного голоду не заспокоїло. На земельній партійній нараді, що попередила Всеукраїнську нараду рішено ввести деякі зміни в земельному кодексі УСРР в тому напрямі, щоби зліквідувати в деяких місцевостях підстава громадського (общинного) користування землею, а натомісць завести всюди т. зв. подвірну систему, при якій земля є власністю поодиноких господарств. Крім того рішено повести інтензивну працю над господарським скріпленням кожного двора (господарства) як окремої господарської одиниці. На Україні істнують відомі земельні товариства, що управляють землею кооперативно або колективно. Партійна нарада рішила теж подбати про остаточне не тільки юридичне але й господарське оформлення тих товариств. Всеукраїнська земельна нарада самозуміло приняла всі ці постанови майже без ніяких дискусій.

На тійже Всеукраїнській земельній нараді звернули велику увагу і на лісову господарку, що находиться в невідрадному стані. Загальна площа лісів на Україні виносить, як відомо, 3,800.000 десятин, тобто не цілих 7 відсотків усієї території УСРР. Україна має замало ліса. До того лісовий фонд складається з бувших державних лісів (20 прц.), що й тепер находяться в доброму стані, та в подавляючій більшости (80 прц.) з бувших приватновласницьких, що в значній мірі вирубані та знищені. Те, що остало дуже цінне, бо складається переважно з твердих пород дерева. Хижацька лісова господарка в часи революції довела до того, що старі ліси творять заледво 22 прц. а все инше — це молодняк. В минулому році передано 1,400.000 десятин ліса селянам, в тому числі всі ліси колишнього т. зв. трудового користування і 500 тисяч десятин давніх негрудових лісів. Селяне діставши їх у свій заряд, почали страшну хижацьку господарку та вспіли за короткий час знищати 30 прц. того, що дістали. Якщо ця господарка продовжиться ще з рік, то з переданих селянам лісів не остане й сліду. Нарада вирішила вести завзяту боротьбу з лісовою хижацького господаркою селян та намітила цілий ряд засобів для неї. Перш за все рішено реорганізувати лісову управу. З 589 бувших лісництв, залишено тільки 140. Натомісць рішено по округах організувати по 4—5 лісових управ низового типу з окремими лісовими інспекторами.

У Полтаві відкрито 15. березня ц. р. першу в цілому Радянському Союзі та першу на Україні величезну фабрику для перерібки свинини. Дотепер експортували з України велику масу живих свиней за кордон. Цю, як її там звуть, бекону фабрику заснували на те, щоби продукти зі свинячого сала і мяса вивозити на будуче за кордон уже в готовому виді. Першого року має фабрика зужиткувати для своїх виробів 60 тисяч штук свиней. В слідуючих літах має дійти ця цифра до 120 тисяч штук річно. В обортовий капітал фабрики вложено півтора міліона карбов. При цілковитому виконаню виробничої програми сам експорт продуктів повинен дати 4 і пів міліона карбованців річного прибутку. Перед війною і по війні переробльовали всю свинячу сировину за кордоном.

Теперішня столиця України Харків дуже сильно відчуває недостачу помешкань. Міська рада старається при допомозі уряду будувати нові доми. Минулими літами будувала вона переважно невеличкі доми, що показались непрактичними. Будівельна комісія міської ради рішила будувати в цьому році чотироповерхові каменниці з помешканнями з 3—4 кімнати з кухнею, спіжарнею і передпокоєм. В цьому році приступають до будови таких домів при Молочній вулиці, Токовій, Артемівській, а крім того в районі Лисої Гори, Основи і Москаліки стануть 2-поверхові доми з помешканнями в 2-ох кімнат, кухні, передпокою і спіжарні. Чотироповерхові доми матимуть: дім при вул. Молочній 80 названих 3—4 кімнатних мешкань; при Токовій так само, а при Артемівській 90 таких самих мешкань. Подібний 4-поверховий дім почнуть будувати і на Сумському базарі з 40 мешканнями. В цьому році (літом) збудують 1200 кімнат пригожих до мешкання. Будова починається при кінці березня а має закінчитися 1. листопада ц. р. Всі доми будуть сушити штучно, щоби з 1. листопада віддати їх до вжитку мешканців. З того пляну видно, що до розбудови Харкова беруться дуже інтензивно.

Інтерпеляція сен. Карпінського.

На засіданні сенату 25. III. сен. Карпінський (український клюб) мотивував наглість внесення в справі арештування 16 людей у луцькій „Просвіті". Мін. вн. спр. Рачкевич вияснював, що комітет кооперативних курсів поручав повіт. комітетам засилати на курс делегатів, членів комуністичної партії для комун. агітації. Розпорядок не був звернений проти „Просвіти". Між 10 арештованими 6 було членів комуністичної партії „Зах. України". Палата ухвалила внесення передати адм. комісії.

Блавацькому, дир. пп. Творидлові й Бринському, п. Ю. Бачинському та лікареві д-ру Гробельному зі Станиславова, які не жалували часу ні труду і кожної хвилі спішили з помочю управительці оселі.

Ще кращого вакаційного покріплення ніж минулого року потребує молодь в біжучому році. Не 30, а 300 молоді вислатиб на село. Та обмежена до власних сил, управа Товариства мусить звернутися до всіх, кому добро дітвори лежить на серці. Хоч дрібну лепту, а проте нехай ніхто не відкаже грошевої помочи, щоб цього року можна вислати хоч удвоє численнішу оселю.

У нашій програмі для придбання фондів намічено виставу діточої опери „Коза Дереза" та пєси „Лісова казка", які відіграють діти-сироти нашого сирітського захисту, щоб таким робом помогти зібрати потрібний гріш. Від 4 до 11 квітня уладжує Т-во вакаційних оселі тиждень дітей на село. Сподіємося, що уладжена в той час за дозволом влади збірка на улицях Львова дасть певний вислід. Рівночасно просимо не забути в тім часі вислати хочби найменшу жертву на адресу скарбнички: п. Осипи Паньківської, вул. Чарнецького ч. 26/II.

Дня 2. квітня відбудуться в 4-тій годині попол. збори Товариства в домівні Т-ва Маріїського Пань при вул. Бляхарській ч. 11 II. пов. Управа просить усіх членів явитися, а кому дітвора дорога, записатися в члени. Лиш спільними силами зможе Товариство здійснити своє важне завдання.

Сподіємося, що наша суспільність покаже, що доля української дитини для неї дорога й поможе огріти цій дитині її будучину та освітити ясними соняшними промінями серед мильованської природи.

За Управу Т-ва вакаційних осель:

Ольга Бачинська. *Марія Лищинська.*

Орґанізаційний рух.

Довірочна нарада УНДО в Угнові.

Дня 11. березня н. р. відбулася в Угнові довірочна нарада, скликана з метою покликати до життя повітову політичну організацію. Учасників було 47, що репрезентували більшість громад угнівського судового повіту. Реферат про потребу й вагу політичної організації виголосив делегат Центрального Комітету УНДО п. Олекса Черкавський. По двогодинній горячій дискусії ухвалено скликати негайно Повітовий народній зїзд. Вибрано ініціятивний комітет під проводом п. інжиніра К. Целевича, котрому доручено скликання зїзду.

Учасник.

Сокіл-Батько в 1925 р.

Непзатна робота в сокільських інституціях не тягне наших людей туди, тож не диво, що й робота йде не в тій мірі, як до війни. І хоча двох містоголов резиґнувало — проф. В. Кузьмович, переселений зі Львова, Осип Навроцький, що по якімсь часі сам зрезиґнував, то все таки виділ під проводом голови д. директора Заячківського працював дальше.

Ось які успіхи цілорічної роботи в товаристві:

Тому, що майдан в цілости ще не викуплений, товариство викупило один уділ на суму 650 долярів (один уже вторік). На ту ціль жертвував митрополит Андрей від себе 100 долярів. Це один з успіхів праці товариства. На тій саме площі вибудовано трибуну на 300 осіб коштом 1500 долярів, затягнувши позичку (1000 долярів). На площу доправаджено й водопровід. Як ця площа Львовянам потрібна, видко з того, що молодь академічної, філії акад. гімн., III. держ. семін., мужеського прав. семін. УІІГ. щоденно сотками кріпили тут свої фізичні сили, ніхто її не поштурхував і не заваджав. Крім них — була ця площа приставовищем для українських спортових товариств, як „Україна" „Зоря", „Мета", „Сокіл" IV. Свята свої уладжували на тій площі: Інвалідів, Рідна Школа, пластуни, Луговики, спортовці. Ті останні найбільше і то даром, не маючи зрозуміння для того, що треба бодай адміністрацію й інвестиції чимсь покривати. Все покутує у нас та погана привичка „Дай", а забуваємо на це, що площу треба вперід купити.

Руханкова секція також працювала, бо не тільки ведено правильну руханку у 8 відділах, але ведено й легко-атлєтичну секцію, як також зорганізовано пятку шермy. В річнім звіті викажеться число 307 учасників (-ниць), але вдаряє замала фреквенція членів. Не дивниця, бо академічна молодь майже зовсім відскочила від громадянських установ. Дбала секція і про видавництва, видавши „Вправи вільноруч. для юнацтва" і підручник вежі. Дала два руханкові пописи, як також виставила чету ремісничої молоді на „Луговім Святі", про що дивним дивом не було згадки в описі того свята. Треба ще згадати, що видання товариства є великою допомогою товариствам руханково-пожарним у краю без огляду на їхню назву й партійне віросповідання.

З домівки користали всі майже наші спортові товариства на засідання виділів (Україна, Л. К. Л., Спортова Рада), маючи за мало ініціятиви, щоб постаратися про власну—хочби одну. Одна „Україна" подбала про власну домівку, а инші все-таки користали з домівки „С.-Б." так, що правильна робота в товаристві була утруднена. Щодо роботи виділу в инших напрямках діяльности, то піднести треба, що навязано звязки з такимиж славянськими організаціями. Вислідом цього була участь нашої делеґації на ховатському здвизі в Загребі. Ховатський сокільський калєндар на 1926 р. подав статистику українського сокільства під Польщею, а також знимку голови дир. М. Заячківського. В переписці стояло товариство також з українським сокільством в Чехії.

Справа організації товариств по селах і місточках була дуже тяжка. Адміністрація поставилася прихильніще до Лугів, яким статут затвердила, в'язивши натомісць статут „Сокола". Через те лише для станиславівського воєвідства, де затверджено статут (на старих статутах не можна вже закладати), давано вказівки, поради, а навіть подбано про це, аби подати статути, про що не подбали наші громадяне в Станиславові, будучи гадки, що за них повинен працювати Львів. Товчок закладати тов-а „Сокіл" стрічався і з перепонами радикальної партії, яка поставилася дуже вороже до роботи Сокола-Батька, хоч він веде зовсім безпартійно свою роботу. Наводити факти тут зайве, бо тих людей це не врозумить. Але подати мусимо, що „Громадський Голос" не приняв навіть платного анонсу про нові видання С-Б.

При кінці згадаємо ще, що товариство уможливило „Соколові" в Стрию повести руханку, віддаючи йому до диспозиції часть руханкового приладдя.

Громадянство, особливо львівське, повинно зрозуміти вагу свого власного майдану і тому повинно громадно вписатися в золоту книгу жертводавців українського городу у Львові.

Т. Білостоцький.

Нові книжки і видання.

Д-р Б. Овчарський: ІЛЮСТРОВАНИЙ ЛІКАРСЬКИЙ ПОРАДНИК. З 192 рисунками. Памяти д-ра С. Дрималика. Львів 1926, ст. 96.

„СВІТ", ілюстрований журнал, ч. 6. На зміст цього числа, присвяченого 65-літтю смерти Тараса Шевченка, складаються отсі статті: І. Каминський: Не забудьте помянути; В. Дорошенко: Шевченко в салдатах; І. Квасниця: Культ Шевченка на Радянській Україні; В. Немирич: Незнані ілюстрації до „Кобзаря"; Л. Ганкевич: З Шевченківського свята у Рівному; З театру на Україні: Марко Антюх: Сонети; Карло Евальд: Мінятюри; Н. Білгородський: Ощадування нутра землі; Живі літаки; Дивний квіт; Новий календар у Туреччині; Судьба квітів; Гора Синай; Жорж Санд: Мала Фадета; Веселий куток; Загадки і т. и. В числі 14 ілюстрацій. — Адреса ред. і адм.: Львів, Руська 3. — Чвертьрічна передплата 7 зол.

КУЛЬТУРА місячник культурного, суспільного й політичного життя. Ч. 1—3, січень—березень 1926. Зміст: Н. Лазаркевич: Ідеольоґічний хаос націоналістичного табору. В. І. Ленін: Три джерела марксизму. С. Городецький: 1905-ий рік на Україні. С. Зарудний: Про кооперацію. З недрукованих поезій Івана Франка: Ex nihilo. Ю. Вольнер: Баллада про ненароджену дитину. В. Вайнер: Старі й молоді. В. Еллан: Лист. В. Еллан: Бастілія. В. Блакитний (портрет). М. Хвильовий: Синій листопад. Еренбург: Любка. „Нарі" за кордоном: 1. „Єввагельські діти", 2. Громком був... тай вмгув... 3. Мекита з Атен. 4. „Радикально - демократичний центр". 5. Українські соц. демократи. 6. „Професори-доценти" тай один „очевидець". Шляхи розвитку української літературної мови. Руські вежі до Станіслава Грабського (лист Смаль-Стоцького).

„МОЛОДА УКРАЇНА." Ілюстрований журнал для всіх. ч. 2. Лютий. Зміст: 1) Михайло Середа — Князь Корецький; 2) Адольф Кіясен—Як роблять пера до писання; 3) Федір Достоєвський — Оєта у неволі; 4) Карло Евальд — Пеякі; 5) д-в Л. Кобилянський—Рекси; 6) Антоль Стапшек—Народ собі; 7) Сто літ фотографії; 8) П. Лопенко: Лихі зубиля; 9) Фриц Гайєр—Вороги книжок; 10) Радість із праці; 11) Яр. Мандюкова—Дещо про карликів; 12) д-в Микола Чайковський — Іграшки з числами; 13) Всячина. — Додаток „Дикі звірі.

„ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Орган ревізійного союзу українських кооператив, ч. 13. Зміст: Прапора з рук не випускає. Спір про ціну цукрових бураків. З Краєвого Т-ва госп. „Сільський Господар" у Львові: Державний кредит на допомогу весняним засівам 1926. Кооперативний збут худоби в Німеччині (доповнення фейлєтону). Молочарство: Про виріб сира: Сушарня. — Дозрівальня. —Кімната для витоплювання пари.—Уладження кухні. Наша кооперація поза Польщею: З життя українських кооп. організацій в Празі. Хліборобство: Весняна управа сіножатей, люцерниська і конюшини.—Як приготовляти ріллю під цукрові і пашні бураки? З Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Ціни.

„НАША СПІЛКА". Часопис для українського селянства. Прага. Лютий, ч. 7. Зміст: К. Коберський: Де наші дім. — Б. Совенко: Кооперативні двори в Чехословаччині. На битий шлях. На тему річниці 1905—1907. Чому нам потрібна „Січ" та яка вона має бути. Пасічництво України. Враження з поїздки на західні землі.

„УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО", орган „Взаїмної помочи українського учительства". Зміст: Не тратьмо надії. Нагла справа. А. Алиськевич: Короткий нарис історії „Взаїмної помочі". Ще про шкільні бібльотеки. Дописи. Звіти з поїздок делегатів. Учитель Августин Домбровський.

„SLOVANSKÝ PŘEHLED", ч. 3—4. Зміст: Dr. E. Beneš: Problemy slovan. politiky. Dr. E. Janoušek: Polsko a světová válka. Dr. M. Szyjkowski: Nejnovejší proudy v současné polske poesi. Dr. P. Probaska: Srbocharvatska moderni povídka a roman. Dr. I. Slavík: V předvečer ruske revoluce březnove. Dr. J. Polívka: Jubileum Akademie v Leningradě. J. Kupala: Z knihy „spadcyna". Rozhledy po slovanskemu životě. В огляді славянських країн між иншим: U. S. S. R. Volby do selskych sovetů. „Kulak" na Ukrajině. Uverova akc. Ukraj. vydav. drukařstvo. Ukraj. akadem c. Ukrainisace-Polsko Otazka ukrajinske university. Ukr. socialisticko-radikalní strana. Československo-Pravní stranka jazykové otazky Podkarpatské Rusi. Literatura: Etnogr. mapa Ukr. Social. Radjan. Resp. D. Antonovič: 300 rokiv Ukr. teatru.

„ZDROWIE". Marzec 1926. Nr. 3. Organ Warszawskiego T-wa Higjenicznego.

ОПОВІСТКИ.

Пластова Академія з нагоди 15-ліття існування Українського Пласту відбудеться дня 30. мая ц. р., о чім повідомляє українське громадянство і товариства *Ювилейний Комітет.* 1—1

Засідання Історично-фільософічної секції відбудеться дня 14. квітня ц. р. о год. 7. вечером в канцелярії Наук. Тов. ім. Шевченка з порядком: Вибір нових дійсних членів. — За управу секції: Д-р М. Кордуба директор, д-р І. Крипякевич секретар.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

В дискусії забирали голос: А. Мартинович з Белза, який осуджував грязню партій. Всі сили треба обернати до боротьби з противником. Про це повинна подбати в першу чергу інтелігенція. Бесідник виступає проти вношення роздору в церковному полі. Висловлює бажання щоби станиславівський і перемиський владики пішли слідами митрополита. Між греко-католиками і православними Українцями мусить бути повна гармонія. Вкінці бесідник заявляється за поділом організації на сокальську і белзьку. — Зінко Микола з Сокаля підкреслює, що до політичної організації мусить належати кождий свідомий громадянин. — Микола Тріска і Кость Мигаль з Белза промовляють за одноцілою організацією Сокальщини і Белзщини. — Вареница Микола з Ниновичі згадує давніші часи, коли Сокаль належав до найкраще зорґанізованих повітів у краю. Заявляє, що він — старий член радикальної партії, буде працювати в рамах повітової організації Обєднання (на салі оплески), бо програма УНДО найбільше відповідає сучасній хвилі в життї народу. — Мельник Микола зі Спасова з радістю витає заяву п. Вареници і зазначує, що в поневоленої нашії партійні тертя мусять бути зведені до мінімуму. — Мартин Дажман з Гільча остерігає перед старою тактикою Поляків. — Василь Чарнецький зі Спасова порушує справу шкільництва (в Скоморохах і Лучинцях є всього один латинник, а школу спольщено).

З селян забирали ще голос Вол. Якимишин з Цеблова. З духовенства промовляли: о. М. Жеплинський з Хороброва (в справі шкільництва), о. Кулинич з Сокаля) в справі програми УНДО, в справі преси і переслідувань духовенства).

Після виснень і доповнень референтів предсідник уділює голосу о. Кашубинському, голові комісії матки. На пропозицію комісії головою Повітового Народнього Комітету вибрано одноголосно д-ра О. Ріпецького. До Комітету ввійшли: о. декан Дорошький з Ванева, д-р Любомир Данилович з Сокаля, Кость Мигаль з Собечева, Гр. Наконечний з Цеблова, Вол. Кохан з Дудоркевич, Вол. Матвіяс з Яструбич, Мих. Тріска з Сокаля, о. декан М. Карпяк з Ульвівок, Марко Мельник зі Спасова, Теод. Лісікевич з Белза. Спір між Белзом і Сокалем розвязано, вибираючи першим заступником голови о. дек. Дорошького з Белзщини а другим заступником голови д-ра Любом. Даниловича з Сокаля.

Забрав ще голос новообраний голова Пов. Нар. Комітету д-р Ріпецький: Хоча про Сокальщину мало що писалося в пресі, вона не спала. В кожній збірній роботі брала участь. В останніх роках головну вагу поставлено на економічну організацію. В повіті повстало 67 кооператив. В останніх тижнях до Повітового Союзу Кооператив пристало ще 14 кооператив з Волині. Бесідник висловив надію, що таксамо збірним зусиллям присутних на салі делегатів поставиться як слід і політичну організацію повіту.

Вкінці забирали ще голос: пп. В. Матвіяс і К. Мигаль (останній закликає до складання парт. податку). В год. 6 пополудни замкнув о. декан Дорошький наради зізду прегарною промовою. Про свідомість селянства Сокальщини свідчить факт: після зізду майже кожний делегат уважав своїм обовязком зложити даток на Народній фонд.

Дня 8. квітня відбудеться в Сокалі велике повітове віче в справах самоврядування і шкільництва.

Дискусія над експозе Скшиньского.

27. III. закінчилась дискусія в соймовій комісії загр. справ над експозе прем. Скшинського про Женеву. Пос. Перль заявляє, що щодо жадань нац. меншостей погоджується з тим, що говорили пос. Тон і Васильчук що треба основно поправити відношення Польщі до меншостей. Щодо цього треба вести реальну політику в спільним інтересі. Партія бесідника є за принаттям звіту. Пос. Бобек (Пяст): Коли йде про відношення до нац. меншостей, то пос. Тон може мати рацію, коли жалється на недодержання зобовязань, бо політ. зобовязання слід усе додержати. Колиж тут жалється пос. Васильчук, то „хоч прав нац. меншостей не хочемо ставити поза скобки, але мусимо жадати від них щось, що вможливило би нам розмову з ними" (пос. Хруцький: Дайте нам те, що нам належиться на основі конституції, а буде спокій.) Партія бесідника є за продовжуванням теперішньої політики. Пос. Хруцький заявляє, що женевські й локарнські пакти упорядковували відносини на заході, а східне питання дальше отверте. Одна держава стоїть правді, ідеальності, оцінюючи польську політику у відношенні до українських і білоруських земель каже, що землі ті для Польщі вже втрачені. СРСР творить початки Української держави.

Бесідник зголошує резолюцію з домаганням признання права самовизначення України й Білоруси й понехання дотеперішньої екстермінаційної політики супроти цих земель. Пос. Дембський (Пяст) полемізує з пос. Васильчуком. Зачітим є факт, що на терені Росії здобули независимість ті народи або найбільше є усвідомлені, котрі колись увіходили в склад польської держави. То доказ, що навіть шляхотська Польща не вела екстермінаційної політики. Бесідник не може згодитись з тим, щоби Українці зачинали свої мрії від Холма і Львова, бо то тесаме, як Польща зачала би будувати свою державу пр. від Луцька. Висловлює признання для тактики Скшинського. Посол Стронський (ХН.) є проти приймання до відома заяви Скшинського, бо справа ще не скінчена. Резолюції пос. Рудзінського за недовірєм для Скшиньского предс. не дав під голосування, бо то справа повного сойму. За резолюцією Перля про прийняття звіту до відома заявилося 19 гол., 5 проти. За резолюцією п. Сейди, що Польща домагається постійного місця в Раді було 25 гол., проти 1 (Хруцький). Резолюція Стронського, щоби наради над експозе перенести на пленум сойму впала 15 гол. проти 5. Резолюцію Хруцького про признання права про самовизначення про себе українського й білоруського народу впала 24 гол. проти 6. ППС. здержалися від голосування.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Кріза польського уряду.

В неділю йшли дальші конференції в мешканнях міністрів, президії ради мін. і мін. загр. справ для полагоди крізи. Компроміс передбачує, що урядники катеґорії I—XI. дістануть зачет на платню, а в квітні справу платні мають полагодити. Катеґорії XII—XVI. одержать грудневі платні. Дальше мають призначити більші суми на сусп. роботи, на квітень 2—10 міл. Надзвичайні видатки покрито би зі спіртового податку, зал. білетів I. і II. кл., підвишки почт. оплати від листів. Компромісу не осягнули. Заповіджене на неділю засідання ради мін. відкликано. Коли прийде до компромісу уряд внесе будж. провізорію до сойму. Перше читання буде в понеділок. У варш. політ. колах розійшлась чутка, що през. Войцеховський буде інтервеніювати для полагоди крізи.

Канцл. Австрії в Берліні.

27. III. приїхав до Берліна австрійський канцлер д-р Рамек. Був на сніданні у през. Гінденбурґа в присутности канц. Лютера, мін. Штреземана, папського нунція Пачелі, президента райхстаґа й ин. Часописи кажуть, що відвідини причиняться до затіснення взаємин між обома краями, що зміряють до злуки. „Берл. Тгт." пише: Ще багато води поплине в Шпреві й Дунаї заки бажання обох держав сповняться. Але тепер уже слід зазначити, що злука Австрії з Німеччиною неминуча ціль обох народів.

Ультімат Бріяна. — Довір.-к.

Бріян поставив палаті ультімат з жаданням прийняти до 1. IV. фінансовий плян, уряду. Коли відкинуть плян уряд подасться до димісії. В дискусії над політ. інтерпеляціями палата 432 гол. проти 126 ухвалила денний порядок, що признає довіря для уряду і взиває уряд до скріплення продукції і стабілізації курсу франка,

Димісія рум. уряду: Розвязання парляменту.

27. III. премієр Братіяну відчитав королівське відручне письмо, яке замикає 4-літню сесію теперішнього парляменту. Після розвязання парляменту уряд зложив на руки короля димісію. Король візвав на наради предсід. сенату Ніколяску і предс. палати Орлеану. Передбачують утворення уряду з народньої партії під проводом Манію. В звязи зі справою утворення нового уряду король нараджувався з представниками опоз. партій Міхалаке, Авереску і Йорґою.

НОВИНКИ.

— **„Права" нашої мови.** Видавництво „Діла" вислало 17. ц. м. до дирекції почт і телеграфів у Львові таке письмо: Видавництво „Діла" і „Свободи" просить отсим о зворот ріжниці вплаченої за високо виміреної ричалтової оплати за місяць січень 1926 р., випливаючої з цього, що ричалтову оплату за місяць січень вплачено за „Діло" по 0.24 зол. за 1 прим., натомісць за місяць лютий і березень вплачено тільки 0.234 зол.; за „Свободу" вплачено за місяць січень по 0·04 зол. від 1 прим., натомісць за місяць лютий і березень вплачено тільки по 0·036 зол. — На це прийшла отса відповідь: Dyrekcja poczt i tel. we Lwowie. L. 402915. Lwów, 20. marca 1926. Zwraca się Administracji Czasopisma „Dilo" Lwów, Rynek 10. Z powołaniem się na tutejsze orzeczenie z 31. marca 1926 L. 27016|4932|5 w myśl art. 1 i 7 ustawy o języku państwowym i języku urzędowania z 31. lipca 1924 (Dz. ustaw Rzp. p. Nr. 73|1925 nie rozpatrzone. — Za prezesa Haber, kierownik oddziału.

— **Для голодних і безробітних у Львові** збирає жертви в грошах і в натурі „Львівський Обивательський Комітет", до якого, на жаль, не вибрано ні одного представника українського населення міста. Заходами цього Комітету видається щоденно около 2.000 чаїв з цукром і куском хліба в чайнях при вул. Галицькій 10, Шпитальній, Сокола 1, Пірській 33 і Кентшинського зовсім безплатно. Ці чайні є в руках польських або жидівських філянтропійних установ. Леґітимації на чай видає комітет поіменно. Безплатних обідів видається понад 1.200, а саме: в нових кухнях на Стрільниці (коло міщанок), у СС. Альбертинок (зєднчене, христ. жін. тов.) і в зал. дирекції (коло пань зал.-пошт. комітету) та в давно істнуючих: кухні катол. звязку Польок (вул. Рутовського 23) і в кухні т-ва пань св. Вінкентія а Павльо (вул. Театинська 1а). На основі особистих леґітимацій користають з тих кухонь безробітні, емерити й бідні, на порученя „Обивательської Комісії для вбогих" і департаменту сусп. опіки маґістрату. З кухні зал. дирекції користають тільки діти. Також акція відживлювання дітей по школах викаже успіхи, а в львівських захоронках около 500 дітей дістає щоденно тепле молоко з булкою. „Обивательскі Комітет Полек" опікується більше як 600 дітьми; він забезпечив досі 115 дітям обіди в приватних домах і купив дітям 120 обідових абонаментів. Крім того збирає інтензивно дитячі убрання і черевики, якими обділює найбільше потрібуючих. На засіданні „Львівського Обивательського Комітету" з 24. ц. м. признано з зібраних сум знов численним польським філянтропійним інституціям (і двом жидівським) поважні грошеві підмоги. Українські філянтропійні установи для Комітету не істнують.

— **В справі доповняючих фахових курсів.** Подаємо до відома інтересованих, що зараз по Великодних святах обр. рим.-кат. 1926 відбудеться державний фахово-доповняючий чотиротижневий курс у Львові для ремісничих учеників-термінаторів усіх фахів, що з причин від них незалежних не могли скінчити фахово-доповняючої школи і через те не могли визволитись на челядників. По скінченню цього курсу могтимуть визволитись, оскільки скінчили практичну науку ремесла у майстра. По ближчі інформації треба звертатись до п. Иосифа Ганчаковського, рефер. фах. шкіл УПТ., Ринок ч. 10, II. поверх. Проситься звернути на це увагу нашої ремісничої молоді.

— **Поворот повстанчого отамана на Україну.** Президія Всеукраїнського Центрального Комітету Рад дозволила повернути на Україну бувшому повстанчому отаманові Мордалевичові-Головацькому. Мордалевич-Головацький утік з України вже по оголошенню урядом СРСР. амнестії для політичних переступників. Тепер він звернувся до ВУЦВК-ту з проханням дозволити йому на поворот, в якому заявляє, що на еміґрації переконався про те, що політика радвлади є одиноко можлива і правильна, тому кається і жалує всіх своїх вчинків проти радвлади. Президія ВУЦВК-ту приняла всі його мотиви до відома і дозволила йому, як сказано, дня 16. березня на поворот додому. („Вісти").

— **Перевибори до рад на Полтавщині вже закінчилися.** Перевибрано 210 сільських рад. З управнених до участи у виборах взяло участь заледви 49 відсотків, а в тому 27 відс. жінок. Усіх членів сільрад вибрано 5.634, в них середняків 33·4 відс., заможних селян 0·2 відс., урядовців 8·8 відс., робітників 1·5 відс., незаможних 56·1 відс. (з них членів комітетів незаможних селян 24·7 відс. На всю скількість вибраних комуністів є тільки 7·6 відсот., комсомольців 3·5 відс., жінок 7·4 відс.

— **Доплати до залізничих білетів у користь безробітних.** Міська рада у Львові ухвалила ввести і побирати в часі між 1. квітня і 30. листопада 1926 оплату від білетів їзди державними залізницями на віддаль понад 20 км. (III. кл. 10 гр., II. кл. 20 гр. I. кл. 15 гр. в особових поїздах). Цими додатками до ціни білету думає міська рада збільшити значно фонд для безробітних.

— **Австрійська робітнича делеґація на Україні.** У Харкові витали австрійську робітничу делеґацію дуже врочисто. Від уряду витав її обширною промовою Радченко. Йому відповідав голова делеґації Форкаш. Делеґація знайомилась перш за все з професійним і робітничим рухом. З Харкова виїхала делеґація до Тули, а звідти має їхати до Москви і Ленінграду. З Ленінграду має вертати до Австрії морем, а потім через Німеччину.

— **Про село Деренівку** пишуть нам: В 53. ч. „Діла" з 11. березня ц. р. якийсь шановний дописувач з Теребовельщини згадав між иншими і про село Деренівку. Представив він згадане село як одно з найбільше запущених, куди то аж до самого вибуху війни не заходив ані проміник якогось національного обуджения, в околиці прозивано село загально „Дурнівкою", а вину за це все приписує шан. дописувач пок. о. В. Ганкевичеві, б. пароховi того села. Не буду тут пок. о. Ганкевича ані боронити ані осуджувати. Хочу лише представити шан. читачам дійсний передвоєнний просвітний стан того села. До села Деренівки попав я принагідно як інструктор до дітей пок. о. Ганкевича в 1911 р. і пережив там повних два роки. В тім-то часі заснували самі селяне, при дуже незначній помочі посторонних, чит. „Просвіта", тов. „Січ", касу Райфайзена, аматор. кружок, курс анальфабетів, та вищі (безплатний) приготовляючий курс до ґимназії. Розуміється, те все не було лише на папері, а навпаки — все проявляло життя, чого доказом хай будуть ріжні свята, як Шевченківські, представлення, активна участь „Січи" на зізді в Теребовлі, Будзанові і т. д. Курс анальфабетів дав рівнож надсподівані висліди, а з пмн. курсантів здало двох учеників до ґимназії, які зарівном були й першими ґимназистами того села. Отже те все діялося вже перед війною, значить — уже тоді пробуджувалося село до життя, а не чекало аж приходу (по війні) нового пароха. Шан. дописувач, подаючи неточні звідомлення, може й несвідомо робить в першій мірі жителям того села велику кривду і в їх то обороні написав я тих кілька слів. — *Омелян Гундич*, інвалід УГА.

— **Концерт пяніста Антона Рудницького.** Дня 8. квітня (четвер) відбудеться у Львові концерт українського пяніста Антона Рудницького, якого на цей виступ упросило Музичне Тов. ім. Лисенка, користаючи з хвилевого побуту нашого пяніста у Львові. Ближчі подробиці подасться пізніше.

З товариства вакаційних осель.

Надходить весна, і з нею час призадуматися над висилкою до осель нашої вбогої, немічної, але віджиленої шкільної дітвори. Ціле повоєнне десятиліття не можна було як слід помогти цій нашій дітворі. Щойно минувших ферій Т-во зорґанізувало на передвоєнний лад начисленну оселю і вислало її до Милована, де завдяки свому покровителеві, митрополитові Шептицькому, Т-во має запевнене сервітутом приміщення в господарсько-садівничій школі Т-ва „Просвіта".

Під проводом учительки п. Кузикової перевело 27 дівчаток і 4 семінаристки місяць ферій, і здорові, покріплені на силах вернули у Львів до дальшої праці, вдячно згадуючи свій побут у Миловалю.

Не легко було уладити цю висилку. Оселя стратила підчас війни весь інвентар на 110 осіб. Дякуючи д-ру С. Федаковi справлено цього року інвентар на 30 осіб за 600 зол. і складками по церквах, школах та товариствах придбано потрібний гріш на удержання оселі коштом 1300 зол. Щира подяка належиться о. пароховi

„Roma locuta, causa finita"?

Маємо нову притоку до втіки. Римська курія, йдучи на зустріч безупинним проханням станиславівського й перемиського владики, „затвердила" примусовий і загальний целібат духовенства для обох цих дієцезій. Якими шляхами і якими способами дійшло до цього акту, важко ствердити. На всякий випадок сталося це „задними дверми", самовільно й самочинно, як з боку обох владик, так і з боку Риму. Не будемо далекі від дійсного ходу справи, коли скажемо, що ця нова ласка сплила на нас крутими дорогами.

Владики, знаючи настрої і становище духовенства і вірних, не відважилися на явний диктаторський переворот, тільки покористувалися єзуїтськими прийомами — згідно з тезою: мета усвячує засоби! Нехтуючи публичну опінію, голос духовенства і народа, не рахуючись з нашими національно-соціяльними вимогами, руководжені побудами власної амбіції, просякнуті елементами впертости, а може й мстивости, владики звернулися до Риму, щоби благословив початеними і в значній мірі драконськими засобами переведене діло. Очевидно римська курія не дала себе два рази просити і „польський папа" наділив обом владикам бажане благословення, яке вони зі свого боку **під клятвою** подали до відома своїм крилошанам.

Питання целібату є питанням церковної організації. Ця справа не має нічого спільного з догмами. І зовсім природно, що в такій справі голос повинні й мусять мати не лише безпосередні церково-служителі, тимбільше не їх наставники-епископи, але весь народ, загал вірних гр. католицької церкви. Тимчасом оба владики засвоїли собі диктаторські права в справі церковної організації, уважаючи церкву, а головно її організацію своєю виключною доменою. Зновуж, що торкається способів, приноровлених в здійсненні цеї завітньої мрії всіх ворогів нашого народу, починаючи від тероризування молодих богословів і силування їх до целібату, а кінчаючи його тихим й тайним введенням („під клятвою") примусової безженности, — то вони не приносять лаврів нашим „реформаторам". Не хочемо уживати досадних висловів на означення цілої акції й поведінки „реформаторів", та без сумніву є це прояв абсолютизму і то дуже непідхлюної марки.

Акція станиславівського й перемиського владики, увінчана „благословенням", поширеним на крилошан („під клятвою"), є також висловом церковно-організаційної єдности галицької церковної провінції. Дієцезії, з огляду на абсолютистичні замашки їх керманичів, не є вже складовими частинами галицької митрополії, тільки відірваними пашаликами, якими поодинокі епископи управляють по своїй уподобі, переводячи свої, окремі „реформи". Правда, кожний епископ намагається поширити свою юрисдикцію в даній дієцезії, алеж така „реформа" не є висловом юрисдикції. Це безперечна проява індивідуального анархізму, прикметного нездисциплінованим людям.

Запобігаючи „благословення" у „польського папи" поза плечима митрополита, оба епископи поставили останнього в незвичайно прикре становище перед римським центром. Таж кожний посторонний глядач мусить прийти до висновку, що в нашій церковній організації щось попсувалося, що „źle dzieje się w państwie duńskiem", що влада і значіння голови галицької церковної провінції рівняється нулі, що його повагу підривають епископи в очах Риму, а — що важніще — в очах народу. Тут уже не йде про справу целібату, про його доцільність чи недоцільність, про його спасенність чи шкідливість, тільки про поширювання анархії в церковному житті. Галицька церковна провінція з хвилею заведення примусового целібату в двох дієцезіях перестала бути цілістю, а стала своєрідною **шахівницею**, чого так гаряче бажають собі наші противники, на якій натхнені „реформатори" переводять свої замисли, врозріз і всупереч волі духовенства і народу.

Зайвим було би зазначувати, що введення целібату стоїть в різкій суперечности з постановами берестейського собору (1596 р.), на підставі яких в основу життя нашого духовенства принято подружжий стан. Це основне право нашого духовенства і нашої церкви, врештою основане на постанові фльорентійського собору (1439 р.), підтвердили собори: замойський (1720 р.) і львівський (1891 р.) та папи: Бенедикт XIII. (1724 р.), Бенедикт XIV. (1743 і 1755 р.), Григорій XVI. (1841 р.) і Пій IX. (1856 р.).

Тепер це основне право нашої церкви з огляду на самоволю епископів і римської курії належить до історії. Ми самі, себ-то наші епископи вчать чужі чинники способів підривати основи гр. кат. церкви. Поминаючи, як вже згадано, справу целібату, тут маємо класичний зразок отаманщини і руїнництва в церковній ділянці. Чи це змiцнить нашу церкву, чи це піддержить нашу церковну організацію, чи здобуде нам повагу і значіння в своїх і чужих, — треба щонайменше сумніватися.

Сталося воно ad maiorem gloriam наших противників, сталося для більшого розпорошення наших сил, для заінавгурування нової внутрішньої боротьби, нових змагань супротивних таборів і колотнечі, сталося в двох дієцезіях, найбільше загрожених з одного боку евангелізмом, а з другого латинізмом. Загально відомо, що евангельський рух найбільше шириться в станиславівській дієцезії, а ненаситний латинізм йде завойовницьким походом в перемиській дієцезії. І в такій хвилі наші епископи на всі ті розсаджуючі заги гр.-кат. церкву найшли універсальний лік в тайнім і підступнім введені примусового целібату. А значить це ні менше, ні більше, тільки те, що проти евангелізму й латинізму наші епископи бажають виряджати до бою молодих, непрактичних, недосвідних, позбавлених звязків і опори в громадянстві целебсів, що рівняється безуспішности оборонної акції. Але одночасно цей крок наших „реформаторів" можна ще інтерпретувати й так, що їм взагалі не йде про оборонну акцію перед супротивними хвилями, тільки — навпаки — вони надаються може й безвільним оруддям в чужих майстерних руках на загибіль нашої церкви і її організації. Факт лишається фактом, що наша церква і її організація є підважена в самих основах самими владиками, що ця старина нашого життя є сильно захитана.

Чи з таким оборотом справи погодиться наше громадянство, чи піддасться постанові „Roma locuta, causa finita" — не знаємо. Ми зі свого боку, хоч до глибини огірчені поведінкою і „реформами" владик, хоч уважаємо їх насиллям і самоволею, всетаки перестерігаємо наше громадянство перед необдуманими кроками і їх наслідками. Нехай відповідальність за розвал церкви і ліквідацію унії беруть на себе всеціло „реформатори", а не ми. Маючи це на увазі, закликаємо наше громадянство до спокійного й поважного розгляду цього актуального питання та перестерігаємо перед висуненням його на перший план громадського життя.

Ф. Ф.

Де корінь лиха?*)

Одною з причин, що актуальний і енергійно поширюваний у нас колись клич **свій до свого** — нині немов би призабувся, немов би затратив свою силу й вагу" — уважаю обставину, що від довшого часу на нього звертають за мало уваги в нашій пресі. З тим більшим признанням слід повитати почин до дискусії на цю тему, заініційований статтею п. В. Мудрого.

Заки застановлюся над причинами затрати актуальности клича: „свій до свого" — уважаю незайвим освітлити з иншого боку деякі факти, сконстатовані шановним ініціятором.

Воно правда, що й між українськими ремісниками і купцями трапляються часом менше солідні одиниці. Та важко вимагати, щоби якась нація, чи якийсь стан складалися виключно зі самих ангелів. Того не бувало й не буде, а тому й Українці не можуть становити виїмків. Одначе я, маючи у свойому життю до діла з людьми ріжних країв і націй, переконався, що несолідних одиниць серед нашого ремісничого й купецького стану порівнюючи не більше ніж у инших народів, а вже в порівнанні з жидівськими й польськими ремісниками й купцями — то під оглядом солідности наші стоять без порівнання вище. Це признають і самі Поляки. І звичайно тільки упередження до своєї людини чи своєї інституції спричинює, що наші люде звертаються зі замовленнями до чужих ремісників, купують у чужих фірмах. Нарікання на дорожнечу, несолідність і т. п. лихі сторони наших ремісників і купців переважно переборщені.

Взагалі можна завважати, що чуже — хоча гірше — нераз більше імпонує нашим людям — навіть інтелігенції, як без порівнання лучше — але своє. Так воно було давніще, так воно є чомусь і тепер.

А випадки, де українські інтелігенти на високих становищах і з важним голосом та впливами — посилали свої діти замісць до українських до польських шкіл, були на денному порядку. Мало того. Свого часу І. Левицький, гімназійний професор української мови спротивився був як член перемиської повітової Ради заснуванню української гімназії в Перемишлі, щоби таким чином промостити собі дорогу до міністерства на референта у справах українського шкільництва... І за це з нашого боку не тільки не реаговано гідно проти таких одиниць, що лихим прикладом причиняються до нехтування свойого рідного, — але, навпаки, давано їм ріжні синекури, брано їх до проводу в українських товариствах, які вони вважали за дійну корову, — а навіть деяких з них роблено почесними членами ріжних українських товариств!... Ба й нині того роду типи, які я змалював у фейлетоні п. з. „Розмова з паном радником"**) не є видумані, але — на превеликий жаль — дійсні.

Чи така поведінка може заохотити ширший загал до клича: „свій до свого?" Таж живий приклад має більший вплив чим найбільше красноречива промова!...

П. В. Мудрий стверджує, що наші інтелігенти громадяне не тільки самі не йдуть до свого ремісника, „бо він для них за дорогий" і „подекуди не солідний", — але навіть инших „перестерігають перед своїм ремісником"... Це дійсно факт, бо й мені частенько лучалося чути такі „пересторогии" звичайно від людей, які — даючи постійно замовлення до чужих — не мали нагоди переконатись чи свої ремісники солідні, чи ні. Одначе я в кождому поодинокому випадку провірював (замовляючи роботу у кравців, кушнірів, слюсарів, шевців, кафлярів і т. п.), порівнював з подібними роботами і цінами чужих ремісників і переконався, що ті наші ремісники, з якими я мав до діла, були солідні, словні і дешеві. І коли, не зважаючи на невлорганізований, самочинний бойкот наших ремісників великою частиною нашої інтелігенції, всеж таки наші ремісники живуть, а деякі з них навіть доволі добре, переважно з чужої клієнтелі, що йде до них не з патріотизму, але тільки завдяки їх солідности й дешевости!

Подібно мається річ і з українським купецтвом. Щоби не бути голословним, — наведу один конкретний випадок, як українське громадянство „ревно підтримує" наш купецький стан. Два роки тому отворив д. Онисько склеп споживчих товарів при вул. Личаківській під давною місцевою фірмою „Czarnecki". Склеп, ведений дуже солідно і фахово, був заосмотрений в добірні товари та в конкуренційні ціни. Як довго личаківська дільниця не зорієнтувалася, що власником склепу є Українець, так довго роїлося в склепі від покупців. Хоча напроти була „Nuza", то Поляки купували у д. Ониська, бо і товар був ліпший і ціни дешевші. Та довідалася „Організація Народова" й ударила у дзвін тривоги, що „Гайдамаци" заходлюють нові „пляцуфкі". Пішла широка агітація і Поляки перестали купувати... А кілька тисяч Українців личаківської дільниці воліло купувати у чужих гірший товар і за більші гроші, ніж підперти свого купця і — д. Онисько мусів склеп замкнути...

А кількож то і по кооперативах лучається, що дехто для ока вступить в члени і навіть заплатить пятку чи десятку, але купує постійно в чужих. Опісля за тиждень чи місяць приходить до кооперативи і питає: „А скільки там моя десятка заробила?"... Коментарі зайві.

У нас до того всього розвинена велика зависть. Замісць допомогти своїй людині — то один другого старається „в ложці води втопити". — Між тим у Жидів панує у відношенні до себе велика вирозумілість і солідарність в почутті самопомочі і кличі: „свій до свого" та „один за всіх і всі за одного" розвинені до найвищого степення і є підставою їхньої моральної і матеріяльної сили.

Ця велика ріжниця їхнього і нашого світогляду, взаємовідносин і практичного поступування лежить не тільки в расовій ріжниці, але й у ріжниці традиції і особливо виховання.

І. Герасимович.

(Докінчення буде.)

*) З нагоди статті п. В. Мудрого під цим заголовком („Діло" ч. 60 з 14 березня 1926).

**) „Діло" ч. 201—20[illegible] з 10. і 11 вересня 1925 р.

Повітовий зїзд у Сокалі.

Сокаль, 26. березня.

Дня 25. ц. м. відбувся в Сокалі Повітовий Народній Зїзд УНДО. Явилися делегати 86 громад Сокальщини (разом з суд. повітом бельзьким); 8 сіл оправдало свою неприсутність. Незвичайно приємно було бачити численно заступлене духовенство. Це й з радістю підкреслюють делегати-селяне.

Наради зїзду відкрив в імени ініціятивного комітету д-р Ол. Ріпецький.

До президії зїзду вибрано: о. декана Дороцького з Ванева (голова), сел. Івана Пирога і сел. С. Грондзалу (заступники голови). Секретарював Матвіїв Володимир.

Реферували делегати Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання М. Струтинський (про ідеольогію Обєднання) і д. Целевич (про організацію).

Дискусію започатковано одноцушно ухвалою внеску д-ра Ріпецького: „Зібрані делегати вирішують переводити триваку політичну організацію повіту на платформі Обєднання, яка обійняла [illegible]